

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تهران مرکز

دانشکده ادبیات و علوم انسانی گروه جغرافیا

پایان نامه جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)

گرایش جغرافیا (برنامه ریزی توریسم)

عنوان:

نقش توانهای اکوتوریستی شهر خلخال در توسعه گردشگری

استاد راهنما:

دکتر مژگان افشار

استاد مشاور:

دکتر محمد سلمانی مقدم

پژوهشگر:

کیوان قالیچی ها

پاییز ۱۳۹۰

تقدیم به :

پدر، مادر، برادر و خواهرم که در پیش برد علم مرا یاری دادند و از محبت آنان نهایت سپاسگزاری دارم.

تقدیم به :

همسر عزیزم و فرزندان دلبندم هستی و بهار

سپاسگزاری :

حمد و سپاس بیکران خداوند یکتا را که سرچشمه الهام بخش علم و معرفت است . پژوهش حاضر در مورد شهر خلخال با توجه به نیت کارآفرینی و کمک به مردم منطقه با مشاوره پدری مهربان دلسوز جناب آقای عباداله ذبیحی که همیشه راهنمایی ایشان شامل حال ماشده و ماهم بتوانیم کاری برای مردم محترم خلخال انجام داده باشیم و اینجانب راضی هستم که هر کسی از تحلیل ها، مطالب ارائه شده و جمع آوری شده جهت پیشرفت شهر خلخال و کارآفرینی استفاده نماید.

از استادان ارجمندم سرکار خانم دکتر مژگان افشار و جناب آقای دکتر سلمانی مقدم و سرکار خانم دکتر تاج کمال تشکر و سپاسگذاری را دارم.

و در پایان از زحمات و راهنمایی های تمامی اساتید گروه جغرافیا و کسانیکه در شهر خلخال در سازمان میراث فرهنگی و گردشگری خلخال جناب آقای مهندس درویشی و سازمان محیط زیست جناب آقای مهندس ساسان نجاتی و در جهاد و کشاورزی جناب آقای هادی ذبیحی که در این تحقیق مرا یاری نمودند، تشکر و قدردانی می نمایم.

بسمه تعالی

تعهد نامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب کیوان قالیچی ها دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته به شماره دانشجویی ۸۸۰۶۵۱۰۵۴ در رشته جغرافیا و برنامه ریزی توریسم که در تاریخ ۱۳۹۰/۱۱/۲۰ از پایان نامه خود تحت عنوان : نقش توانهای اکوتوریستی شهر خلخال در توسعه گردشگری با کسب نمره ۱۸ و درجه عالی دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم:

۱- این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه ، کتاب ، مقاله و ...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه های موجود ، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده ام.

۲- این پایان نامه قبلاً " برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح ، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاهها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

۳- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل ، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب ، ثبت اختراع و ... از این پایان نامه داشته باشم ، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوز های مربوطه را اخذ نمایم.

۴- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود ، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی :

تاریخ و امضا:

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	فصل اول : کلیات تحقیق
۲	۱-۱ مقدمه
۳	۲-۱ بیان مسئله
۴	۳-۱ هدفهای تحقیق
۵	۴-۱ اهمیت موضوع تحقیق و ضرورت تحقیق
۶	۵-۱ سوالات تحقیق
۶	۶-۱ فرضیات تحقیق
۷	۷-۱ پیشینه تحقیق
۸	۸-۱ روش تحقیق و جمع آوری اطلاعات
۹	۹-۱ قلمرو تحقیق
۱۰	۱۰-۱ مشکلات و محدودیتهای تحقیق
۱۱	فصل دوم : مبانی نظری تحقیق
۱۲	۱-۲ مقدمه
۱۳	۲-۲ برخی مفاهیم و اصطلاحات مرتبط با گردشگری
۱۳	۱-۲-۲ اوقات فراغت
۱۴	۲-۲-۲ توریسم
۱۴	۳-۲-۲ توریست
۱۴	۴-۲-۲ گردشگری
۱۵	۵-۲-۲ گردشگر
۱۶	۳-۲ انواع توریسم
۱۶	۳-۳-۲ توریسم تجاری
۱۶	۴-۳-۲ توریسم ورزشی
۱۷	۵-۳-۲ توریسم سلامت
۱۷	۶-۳-۲ توریسم طبیعی
۱۸	۱-۶-۳-۲ اکوتوریسم

۱۹	۲-۳-۶-۲ طبقه بندی اکوتوریسم
۲۰	۳-۳-۶-۳ شاخص های توسعه گردشگری طبیعی و اکوتوریسم
۲۳	۴-۳-۶-۲ اهمیت اکوتوریسم در صنعت گردشگری
۲۴	۵-۳-۶-۲ ویژگی های اکوتوریسم
۲۵	۶-۳-۶-۲ اصول اکوتوریسم
۲۶	۷-۳-۶-۲ اهداف اکوتوریسم
۲۷	۸-۳-۶-۲ اکوتوریسم به عنوان بخشی از اقتصاد
۲۷	۹-۳-۶-۲ اکوتوریسم و اثرات زیست محیطی
۲۸	۱۰-۳-۶-۲ آثار مثبت اکوتوریسم
۲۸	۱۱-۳-۶-۲ آثار منفی اکوتوریسم
۲۸	۴-۲ دهکده سلامت
۲۹	۵-۲ محل های اقامتی گردشگران سلامت
۳۱	۶-۲ عوامل موثر در توسعه گردشگری درمانی
۳۲	۷-۲ مدل تسریع رشد گردشگری درمانی
۳۳	۸-۲ چشمه های آبگرم
۳۳	۹-۲ تعریف آب معدنی
۳۴	۱-۹-۲ ویژگی فیزیکی
۳۴	۲-۹-۲ روشهای درمان با آب معدنی
۳۶	۳-۹-۲ مزایای آب درمانی
۳۷	۱۰-۲ مدل تحلیلی SWOT
۴۲	فصل سوم : ویژگیهای جغرافیای محدوده مطالعه
۴۶	۱-۳ جغرافیای طبیعی
۴۶	۱-۱-۳ ویژگی زمین شناسی محدوده مطالعاتی
۴۸	۲-۱-۳ زمین های هموار (دشتها و جلگه)
۴۸	۳-۱-۳ شرایط اقلیمی منطقه مطالعاتی
۴۹	۴-۱-۳ ویژگی های هوا و اقلیم
۴۹	۵-۱-۳ شبکه ایستگاه و منابع آماری مورد استفاده
۵۰	۶-۱-۳ تاثیر توده های هوا و سیستم های هواشناسی بر اقلیم شهرستان

۵۱	۳-۱-۷ آب و هوای خلخال
۵۱	۳-۱-۸ باران
۵۱	۳-۱-۸-۱ آغ یاغیش
۵۱	۳-۱-۸-۲ دولی
۵۱	۳-۱-۸-۳ شه لماق
۵۱	۳-۱-۸-۴ سیسقا یاغیش
۵۲	۳-۱-۹ برف
۵۲	۳-۱-۹-۱ آلاچالپو
۵۲	۳-۱-۹-۲ زاخیر دان گلن
۵۲	۳-۱-۹-۳ قوشی باشی
۵۲	۳-۱-۹-۴ گیچی قیران
۵۲	۳-۱-۱۰ درجه حرارت
۵۳	۳-۱-۱۰-۱ میانگین حداقل دما
۵۳	۳-۱-۱۰-۲ میانگین حداکثر دما
۵۴	۳-۱-۱۰-۳ میانگین ماهانه ی دما
۵۴	۳-۱-۱۰-۴ حداقل مطلق دما
۵۵	۳-۱-۱۰-۵ حداکثر مطلق دما
۵۷	۳-۱-۱۱ یخبندان
۵۷	۳-۱-۱۲ رطوبت نسبی
۵۸	۳-۱-۱۳ بارندگی
۶۱	۳-۱-۱۴ باد
۶۴	۳-۱-۱۴-۱ مه
۶۴	۳-۱-۱۴-۲ گرمیش
۶۴	۳-۱-۱۵ منابع آبی
۶۴	۳-۱-۱۵-۱ آبهای نامنظم سطحی
۶۴	۳-۱-۱۵-۲ آبهای زیر زمینی
۶۶	۳-۱-۱۵-۳ چاه
۶۷	۳-۱-۱۵-۴ قنات

۶۸	۳-۱-۱۵-۵ رودخانه های خلخال
۶۹	۳-۱-۱۶ حوضچه های خلخال
۷۰	۳-۱-۱۷ جلگه های خلخال
۷۲	۳-۱-۱۸ خاک
۷۲	۳-۱-۱۸-۱ خصوصیات خاک های دشت اردبیل
۷۲	۳-۱-۱۸-۲ طبقه بندی خاک های دشت اردبیل
۷۲	۳-۱-۱۸-۳ راسته اینسپتی سول
۷۴	۳-۱-۱۸-۴ راسته ورتی سول
۷۴	۳-۱-۱۸-۴-۱ زیر گروه ، گروه موسول
۷۴	۳-۱-۱۸-۵ راسته مولی سول
۷۶	۳-۱-۱۹ محصول
۷۶	۳-۱-۲۰ پوشش گیاهی
۷۷	۳-۱-۲۱ پوشش گیاهی جنگلی
۷۸	۳-۱-۲۲ مراتع
۷۹	۳-۱-۲۲-۱ مراتع درجه یک (مراتع غنی)
۷۹	۳-۱-۲۲-۲ مراتع درجه دو (مراتع متوسط)
۷۹	۳-۱-۲۲-۳ مراتع درجه سه (مراتع فقیر)
۷۹	۳-۱-۲۳ زمین های زراعی
۸۱	۳-۱-۲۴ کوههای خلخال
۸۸	۳-۲-۲-۱ ویژگیهای جغرافیای انسانی
۸۸	۳-۲-۲-۲-۱ تقسیم بندی کشوری شهرستان خلخال
۸۸	۳-۲-۲-۲-۳ بخش خاندبیل مرکزی
۸۸	۳-۲-۲-۲-۳ بخش خورس رستم
۸۹	۳-۲-۲-۲-۳ بخش سنجد
۸۹	۳-۲-۲-۲-۳ بخش امامرود
۹۱	۳-۲-۳ جغرافیای تاریخی
۹۱	۳-۲-۳-۱ خلخال در دوران قبل از اسلام
۹۱	۳-۲-۳-۲ خلخال در دوران بعد از اسلام

۹۲	۴-۲-۳ ویژگیهای اجتماعی و جمعیتی
۹۲	۱-۴-۲-۳ آثار تاریخی و اماکن مذهبی
۹۴	۲-۴-۲-۳ بخش خانندبیل (مرکزی)
۹۴	۳-۴-۲-۳ بخش خورش رستم
۹۴	۴-۴-۲-۳ بخش سنجد
۹۴	۵-۴-۲-۳ بخش شاهرود
۹۵	۶-۴-۲-۳ مراسم مذهبی و سنتی
۹۹	۵-۲-۳ ویژگیهای اقتصادی
۹۹	۱-۵-۲-۳ نوغان داری
۱۰۰	۲-۵-۲-۳ زنبور داری
۱۰۰	۳-۵-۲-۳ معادن
۱۰۰	۴-۵-۲-۳ صنایع دستی
۱۰۲	۶-۲-۳ ویژگیهای کالبدی
۱۰۲	۱-۶-۲-۳ توزیع سکونتگاههای (شهری و روستایی)
۱۰۴	۲-۶-۲-۳ ویژگیهای ارتباطی (راهها)
۱۰۴	۱-۲-۶-۲-۳ خلخال یه میانه
۱۰۴	۲-۲-۶-۲-۳ خلخال به اردبیل
۱۰۴	۳-۲-۶-۲-۳ خلخال به اسالم
۱۰۶	۷-۲-۳ خدمات وتاسیسات - امکانات رفاهی
۱۰۶	۱-۷-۲-۳ آب گرم
۱۰۶	۲-۷-۲-۳ پارک کودک
۱۰۶	۳-۷-۲-۳ پارک عمومی جدید
۱۰۶	۴-۷-۲-۳ پارک معلم
۱۰۶	۵-۷-۲-۳ پارک قاضیلر
۱۰۷	۶-۷-۲-۳ چشمه ی ازناو
۱۰۷	۷-۷-۲-۳ چشمه میر عادل
۱۰۷	۸-۷-۲-۳ حمام سنگی
۱۰۸	۹-۷-۲-۳ غار جلال آباد

۱۰۸	۳-۲-۷-۱۰ یخچال هوا شائق
۱۰۸	۳-۲-۸-۸- ویژگیهای گردشگری
۱۰۸	۳-۲-۸-۱- قابلیت و استعداد خلخال برای عملکرد های مختلف توریستی
۱۱۰	۳-۲-۸-۲- نقاط دیدنی ، گردشگاهها و مناظر طبیعی
۱۱۱	۳-۲-۸-۲- آبهای معدنی خلخال
۱۱۲	۳-۲-۸-۲- مسجد جامع
۱۱۲	۳-۲-۸-۳- مسجد ترازوج
۱۱۳	۳-۲-۸-۴- پل پردیس یل پردلیز
۱۱۳	۳-۲-۸-۵- پل فیروزآباد
۱۱۳	۳-۲-۸-۶- حمام نصر
۱۱۴	۳-۲-۸-۷- منبر مشکول
۱۱۸	فصل چهارم : تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از مدل SWOT
۱۱۹	۴-۱- مقدمه
۱۱۹	۴-۲- تحلیل SWOT از منابع و جاذبه های اکوتوریستی منطقه
۱۱۹	۴-۲-۱- عوامل درونی
۱۲۰	۴-۲-۲- عوامل بیرونی
۱۲۳	۴-۳- تحلیل SWOT زیر ساختها و خدمات مرتبط با اکوتوریسم منطقه
۱۲۳	۴-۳-۱- عوامل درونی
۱۲۴	۴-۳-۲- عوامل بیرونی
۱۲۶	۴-۴- تحلیل SWOT در بخش سرمایه گذاری اکوتوریسم
۱۲۶	۴-۴-۱- عوامل درونی
۱۲۷	۴-۴-۲- عوامل بیرونی
۱۳۰	۴-۵- تحلیل SWOT از نظر فرهنگی و اجتماعی
۱۳۰	۴-۵-۱- عوامل درونی
۱۳۱	۴-۵-۲- عوامل بیرونی
۱۳۳	۴-۶- تحلیل SWOT از محیط زیست
۱۳۳	۴-۶-۱- عوامل درونی
۱۳۴	۴-۶-۲- عوامل بیرونی

۱۳۶	۷-۴ استراتژی ها و راهبردها
۱۳۶	۱-۷-۴ راهبردهای رقابتی /تهاجمی (SO)
۱۳۶	۲-۷-۴ راهبردهای بازنگری (WO)
۱۳۶	۳-۷-۴ راهبردهای تنوع (ST)
۱۳۷	۴-۷-۴ راهبردهای تدافعی (WT)
۱۳۷	۸-۴ راهکارها
۱۳۹	۹-۴ پاسخ به فرضیات
۱۳۹	۱-۹-۴ فرضیه اول
۱۴۰	۲-۹-۴ فرضیه دوم
۱۴۱	فصل پنجم : نتیجه گیری و پیشنهادات
۱۴۲	۱-۵ مقدمه
۱۴۳	۲-۵ نتیجه گیری
۱۴۵	۳-۵ ارائه پیشنهادات
۱۴۸	منابع و ماخذ

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۴۹	۱-۳ مشخصات ایستگاه سینوپتیک اردبیل
۵۴	۲-۳ پارامتر های درجه حرارت ایستگاه سینوپتیک اردبیل (۲۰۰۶-۱۹۷۶)
۵۵	۳-۳ تعداد روزهای یخبندان ایستگاه سینوپتیک اردبیل
۵۶	۴-۳ مقادیر پارامتر های رطوبت نسبی در ایستگاه سینوپتیک اردبیل
۵۸	۵-۳ میانگین بارندگی ماهانه ایستگاه سینوپتیک اردبیل
۵۹	۶-۳ میانگین بارندگی در فصل های مختلف سال در اردبیل
۶۱	۷-۳ جهت سرعت و درصد بادهای غالب و درصد باد های آرام در ایستگاه هواشناسی اردبیل
۶۲	۸-۳ مقادیر ضریب خشکی و نوع اقلیم در ایستگاه مورد مطالعه
۶۴	۹-۳ موقعیت جغرافیایی چشمه های استان بر اساس آماربرداری سال ۱۳۸۷
۶۴	۱۰-۳ جدول چاه های استان اردبیل
۷۵	۱۱-۳ موقعیت بخشها و دهستانهای شهرستان خلخال
۱۲۳	۲-۴ ماتریس راهبردها و راهکارهای توسعه اکوتوریسم شهر خلخال بخش منابع و جاذبه ها
۱۲۶	۳-۴ ماتریس راهبردها و راهکارهای توسعه اکوتوریسم شهر خلخال بخش زیرساختها و خدمات
۱۳۰	۴-۴ ماتریس راهبردها و راهکارهای توسعه اکوتوریسم شهر خلخال بخش سرمایه گذاری
۱۳۳	۵-۴ ماتریس راهبردها و راهکارهای توسعه اکوتوریسم شهر خلخال بخش فرهنگی و اجتماعی
۱۳۶	۶-۴ ماتریس راهبردها و راهکارهای توسعه اکوتوریسم شهر خلخال بخش محیط زیست

فهرست شکل ها

صفحه	عنوان
۵۵	۱-۳ نوسانات ماهانه پارامتر حرارتی
۵۷	۲-۳ نوسانات ماهانه رطوبت نسبی ایستگاه سینوپتیک اردبیل
۵۹	۳-۳ میانگین بارندگی ماهانه در ایستگاه سینوپتیک اردبیل
۶۰	۴-۳ توزیع بارش فصلی به درصد در ایستگاه سینوپتیک اردبیل طی سال (۲۰۰۶-۱۹۷۶)
۶۲	۵-۳ گلباد سالانه ایستگاه سینوپتیک اردبیل

فهرست نقشه ها

صفحه	عنوان
۴۳	۱-۳ نقشه ایران موقعیت استان اردبیل در کشور
۴۴	۲-۳ موقعیت شهرستانهای استان اردبیل
۴۵	۳-۳ تقسیمات دهستانی شهرستان خلخال
۵۰	۴-۳ موقعیت جغرافیایی ایستگاه سینوپتیک اردبیل
۶۳	۵-۳ شبکه پیزومتری محدوده های مطالعاتی استان اردبیل
۶۵	۶-۳ موقعیت جغرافیایی چاه های استان اردبیل براساس آمار برداری سال ۱۳۸۷
۷۱	۷-۳ عوارض آبی در محدوده مطالعاتی
۸۰	۸-۳ نوع پوشش گیاهی کاربری زمین در محدوده مطالعاتی
۸۴	۹-۳ میزان شیب محدوده مطالعاتی
۸۵	۱۰-۳ طبقات ارتفاعی محدوده مطالعاتی
۸۶	۱۱-۳ تصویر ماهواره ای شهرستان خلخال
۹۰	۱۲-۳ آثار تاریخی فرهنگی جاذب گردشگری
۱۰۳	۱۳-۳ نقاط روستایی و شهری محدوده مطالعاتی
۱۱۵	۱۴-۳ کاربری های شهری در محدوده مطالعاتی
۱۱۶	۱۵-۳ آثار طبیعی جاذب گردشگری
۱۱۷	۱۶-۳ کاربری شهری در محدوده شهر خلخال

فصل اول

کلیات تحقیق

۱-۱ مقدمه

توریسم در جهان صنعتی امروز به سرعت در حال رشد است و به عنوان منبع درآمدی مهم برای بسیاری از کشور های در حال توسعه محسوب می شود. سازمان جهانی گردشگری میانگین نرخ رشد عایدات حاصل از توریسم بین المللی را در فاصله ی سال های ۱۹۹۸ و ۱۹۹۷، ۹ درصد اعلام کرده است. تعداد گردشگران بین المللی در سال ۱۹۹۱ به ۶۶۴ میلیون نفر، یعنی در حدود ۱۰ درصد از جمعیت جهان رسید. (پرویز، دیبایی ۱۳۷۱)

اهمیت گردشگری در پیشرفت اقتصادی موجب جلب توجه بسیاری از کشور ها به این پدیده شده است. در همین حال رشد جهانی گردشگری تهدیدی جدی برای تنوع زیستی و فرهنگی به شمار می آید.

در میان اجزای مختلف گردشگری، اکوتوریسم از رشد قابل توجه و روزافزونی برخوردار است و ابزاری مهم برای توسعه ی پایدار محسوب می شود. با میلیارد ها دلار درآمد سالانه، اکوتوریسم صنعتی واقعی است که پتانسیل بالایی برای رقابت اقتصادی ایجاد می کند. به علاوه، اکوتوریسم در اغلب موارد به شکلی متفاوت از سایر بخش های گردشگری عمل می کند، زیرا این شاخه از توریسم، مزایای توسعه ی پایدار از جمله حفاظت از منابع طبیعی، آموزش بازدیدکنندگان دریاره ی مقوله ی پایداری و کسب سود توسط مردم بومی را نیز داراست.

تحقیقات درباره ی وضعیت بازار نشان می دهد که گردشگران طبیعی بیشتر علاقمند به مناطق بکر و محیط های دست نخورده هستند.

اکوتوریسم سفری تجربی است که پیش از هر چیز به گردشگران کمک می کند که درک بهتری از زیست گاه های بی همتای طبیعی و فرهنگی در نقاط مختلف دنیا داشته باشند.

استان اردبیل بویژه شهر خلخال یک اکو موزه طبیعی است و همچنین با دارا بودن اقلیمی متفاوت و آبگرم، چشمه ها، جنگل، کوه، غار و گیاهان مختلف می تواند جایگاه مناسبی نه تنها در ایران بلکه در جهان بی نظیر است.

۱-۲ بیان مسئله

اکوتوریسم به عنوان ابزاری برای حفاظت و بالا بردن سطح کیفی زندگی مردم محلی جایگاه ویژه ای کسب کرده است. البته این تاثیرات در همه ی نقاط دنیا یکسان و یک شکل نیست. ارزیابی نقش اکوتوریسم در توسعه ی پایدار جهانی کار ساده ای نیست. تصمیم گیری درباره ی نوع فعالیتها باید به صورت منطقه ای و با توجه به شرایط آن ناحیه انجام شود.

برای آن که اکوتوریسم به ابزاری جهانی برای توسعه ی پایدار تبدیل شود، این بخش نیازمند تحقیقات جامع در زمینه ی مراکز گردشگری، مدیریت دراز مدت و نیز سرمایه ی دولتی مکفی است. سرمایه ها باید به شکلی مناسب به سمت مناطق نیازمند حفاظت از ابعاد فرهنگی و محیط زیستی هدایت شوند. بدیهی است که هیچ مرکز گردشگری در صورت نبود مدیریت صحیح برای جلوگیری از ازدحام، اثرات محیط زیستی و پیامد آن نابودی منابع زیستی و فرهنگی درازمدت، قادر به فعالیت نخواهد بود.

اکنون زمان به کارگیری سیاست های بهتر برای هدایت درآمدهای گردشگری به سمت برنامه ریزی و مدیریت صحیح فرا رسیده است. وزارتخانه های گردشگری باید در کنار سایر وزارتخانه ها در برنامه ریزی های اقتصاد ملی مورد توجه قرار گیرند. سیاست های گردشگری باید به کیفیت تجربه ی بازدید کننده و سلامت منطقه توجه کنند و فقط به دنبال بازاریابی و تعداد بالای بازدیدکننده نباشند. شاخص های جدید اقتصادی برای مشخص کردن نوعی از توسعه ی توریسم که از نظر اقتصادی و اجتماعی بیشترین سود را به جامعه می رساند، ضروری هستند. سیاست های محیط زیستی به صورت ویژه در برنامه ریزی استفاده از سرزمین جایگاهی اساسی دارند. امروزه مدیریت گردشگری بعنوان شاخه ای از علوم محض مطرح شده است.

استفاده از ابزار تحقیقاتی و فن آوری مانند سیستم های اطلاع رسانی جغرافیایی و تصاویر ماهواره ای منجر به تسهیل منطقه بندی و ارایه ی مقررات مناسب گردشگری می شود.

از سوی دیگر، مشارکت جوامع و سود رسانی از ملزومات شروع همه ی پروژه های اکوتوریسم اند. هرچند برخی پروژه های خصوصی با ابعاد کوچک جوامع محلی را شریک خود کرده اند و نیز نمونه های خوبی از اکوتوریسم متکی بر جامعه در دسترس هستند.

از اینرو استان اردبیل شهر خلخال به دلیل موقعیت خاص جغرافیایی کوهستانی، جنگلی، داشتن چشمه های فراوان، آب و هوا و اقلیمی متنوع، خصوصیات زمین شناسی و ژئوفورمولوژیکی و گونه های متنوع گیاهی و جانوری در کنار داشتن پیشینه غنی تاریخی، فرهنگی و قابلیت بالای جهت اکوتوریسم برخوردار است، که می تواند به عنوان قطب بزرگی در فعالیتهای اکوتوریستی کشور مطرح گردد. برای رسیدن به این هدف نخست گام آمایش سرزمین، شناسایی و معرفی رشد و توسعه نقاط مستعد طبیعی، فرهنگی، تفریحی و یادمانی به صورت منطقه ای می باشد.

در این تحقیق علاوه بر شناسایی پتانسیلهای اکوتوریستی شهر خلخال سعی شده است با بررسی نقاط قوت، ضعف، تهدید و فرصتهای پیش روی توسعه اکوتوریسم شهر خلخال با استفاده از مدل (strengths- weakness- opportunities- threats) swot راهکارهای عملی جهت اکوتوریسم این منطقه ارائه شود.

۳-۱ هدفهای تحقیق

شهر خلخال به علت تنوع شرایط آب و هوایی، اقلیمی، خصوصیات زمین شناسی و ژئوفورمولوژیکی و گونه های متنوع گیاهی و جانوری از قابلیت های بالایی جهت توسعه اکوتوریسم برخوردار است، و می تواند به قطب بزرگی در فعالیتهای گردشگری تبدیل شود. برای رسیدن به این منظور گام نخست شناسایی، معرفی و توسعه نقاط مستعد طبیعی، فرهنگی و تفریحی بصورت منطقه ای می باشد. اهداف کلی تحقیق را می توان به دو بخش اهداف اصلی و اهداف فرعی خلاصه کرد.

اهداف اصلی تحقیق شامل:

- ۱- شناسایی و معرفی توانمندیها و پتانسیل‌های اکوتوریستی شهر خلخال
- ۲- شناخت مشکلات و محدودیتهای شهر خلخال در بخش های مرتبط با توریسم و اکوتوریسم
- ۳- ارائه راهبردها و استراتژی های مناسب برای توسعه اکوتوریسم شهر خلخال

اهداف فرعی تحقیق شامل:

- ۱- معرفی اکوتوریسم به عنوان یک فعالیت مهم و سود آور برای توسعه پایدار منطقه
- ۲- ایجاد مجموعه ای علمی و کاربردی برای استفاده سازمانها، نهادها، دانشگاهها و موسسات پژوهشی

۴-۱ اهمیت موضوع تحقیق و ضرورت تحقیق

توانمندیها شهر خلخال در جهت اکوتوریسم به منظور ارائه راهکارهای عملی از جاذبه‌های مختلف حائز اهمیت است. استان اردبیل و شهر خلخال از مناطقی هستند که به علل درونی و بیرونی از روند توسعه مطلوبی برخوردار نبوده و یکی از گامهای اساسی در جهت توسعه آن، استفاده از همه امکانات و منابع آن در زمینه های مختلف است.

صنعت توریسم و شکل نوین آن یعنی اکوتوریسم که وابسته به منابع طبیعی است، با ایجاد اشتغال و درآمد زایی موجبات توسعه اقتصادی مناطق توریستی در نتیجه رفاه مردم منطقه را فراهم می کند. شناسایی پتانسیلها و جاذبه های طبیعی و همچنین شناسایی موانع و محدودیتهای توسعه توریسم و اکوتوریسم بصورت منطقه ای گام نخست برای رسیدن به این هدف است. و علاوه بر استفاده بهینه از منابع و جاذبه ها، به برنامه ریزان و دست اندرکاران مقوله گردشگری این امکان را میدهد تا راهکارهای بهتر و عمل تر برای توسعه اکوتوریسم منطقه و به تبع آن درآمدزایی،